

Sygn. akt II Ca 758/23

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 lutego 2024 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu II Wydział Cywilny Odwoławczy

w następującym składzie:

Przewodnicząca: sędzia Agnieszka Śliwa

po rozpoznaniu 6 lutego 2024 r. w Poznaniu

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa (...) Finanse sp. z o.o. z siedzibą w T.

przeciwko K. S.

o zapłatę

na skutek apelacji wniesionej przez pozwaną

od wyroku Sądu Rejonowego w Grodzisku Wielkopolskim

z 14 grudnia 2022 r.

sygn. akt I C 143/22

1. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że:

I. powództwo oddała,

II. z tytułu zwrotu kosztów procesu zasądza od powoda na rzecz pozwanej 917 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 6 lutego 2024 r. do dnia zapłaty;

2. z tytułu kosztów postępowania apelacyjnego zasądza od powoda na rzecz pozwanej 650 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie za czas od dnia uprawomocnienia się niniejszego rozstrzygnięcia o kosztach do dnia zapłaty.

Agnieszka Śliwa

UZASADNIENIE

Powód (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w T. wniosła o zasądzenie na jej rzecz od pozwanej K. S. 2.502,95 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od 15 września 2021 r. do dnia zapłaty, domagając się zarazem zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów jej zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Nakazem zapłaty wydanym w postępowaniu upominawczym Referendarz sądowy w Sądzie Rejonowym w Grodzisku Wielkopolskim orzekł zgodnie z żądaniem pozwu.

Pozwana K. S. w ustawowym terminie złożyła sprzeciw od nakazu zapłaty, wnosząc o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie na jej rzecz kosztów procesu, w tym kosztów jej zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Wyrokiem z 14 grudnia 2022 roku Sąd Rejonowy w Grodzisku w sprawie sygn. akt I C 143/22:

I. zasądził od pozwanej na rzecz powoda 2.502,95 z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od 15 września 2021 r. do dnia zapłaty;

II. zasądził od pozwanej na rzecz powoda 1.117 zł wraz z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego, za czas od dnia uprawomocnienia się niniejszego wyroku do dnia zapłaty - tytułem zwrotu kosztów procesu, w tym 917 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego powoda.

Z powyższym rozstrzygnięciem w całości nie zgodziła się pozwana wnosząc apelację, zarzucając zaskarżonemu rozstrzygnięciu naruszenie art. 233§1 k.p.c. polegające na braku wszechstronnego rozważenia zebranego materiału dowodowego, dowolnej a nie swobodnej jego ocenie oraz nieuwzględnieniu okoliczności przemawiających na korzyść pozwanej, w konsekwencji, w ocenie apelującej nastąpiło naruszenie przepisów prawa materialnego, które miało wpływ na wynik sprawy, a to art. 720 §1 k.c. poprzez uznanie przez Sąd I instancji że pierwotnego wierzyciela i pozwanego łączyła skutecznie zawarta umowa pożyczki, w konsekwencji zaś Sąd orzekł ponad żądanie pozwu.

Mając to na uwadze pozwana wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku w całości na wyrok oddalający powództwo lub uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie do ponownego rozpatrzenia Sądowi I instancji. Nadto apelująca domagała się zasądzenia od powoda na jej rzecz zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za I i II instancję, zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej zwrotu kosztów opłaty za pełnomocnictwo, zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej zwrotu kosztów procesu.

W odpowiedzi na apelację powód wniósł o jej oddalenie w całości jako bezzasadnej oraz zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda zwrotu kosztów postępowania odwoławczego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm prawem przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja zasługiwała na uwzględnienie w całości.

Niniejsza sprawa jest rozpoznawana w postępowaniu uproszczonym, jako sprawa o świadczenie, której wartość przedmiotu sporu nie przekracza dwudziestu tysięcy złotych. W związku z tym rozpoznanie apelacji, która w postępowaniu uproszczonym ma charakter apelacji tzw. niepełnej, jest - poza uchybieniami skutkującymi nieważnością postępowania, które w niniejszej sprawie nie miały miejsca - ograniczone wyłącznie do podniesionych w niej zarzutów. Z tego też względu, zgodnie z art. 505¹³ § 2 k.p.c., sąd drugiej instancji, który nie przeprowadził postępowania dowodowego, sporządza uzasadnienie wyroku zawierające jedynie wyjaśnienie podstawy prawnej wyroku z przytoczeniem przepisów prawa. Oznacza to także, że nie istnieje potrzeba odnoszenia się do tych wszystkich zarzutów, które nie miały ostatecznie znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy.

Słusznie apelująca zarzuciła, że Sąd Rejonowy nieprawidłowo ustalił, że pozwana 11 stycznia 2021 r. zawarła z (...)sp. z o.o. umowę pożyczki nr (...).

Co prawda pozwana nie zakwestionowała, aby rachunek bankowy wskazany przez powoda jako rachunek pozwanej, z którego 14 sierpnia 2020 r. dokonano płatności opłaty weryfikacyjnej oraz na który 11 stycznia 2021 r. dokonać miano wypłaty 2.000 zł, faktycznie do niej należał. Nadto pozwana nie złożyła, mimo zobowiązania, wyciągu z tego rachunku ani zaświadczenia, że nie jest jego posiadaczem. Z przyczyn wskazanych w dalszej części uzasadnienia okoliczność przynależności rachunku do pozwanej nie miała jednak wpływu na rozstrzygnięcie sprawy.

Aktualnie podpis, czy to własnoręczny, czy kwalifikowany podpis elektroniczny nie jest koniecznym elementem dokumentu. Zgodnie z art. 77² k.c. do zachowania dokumentowej formy czynności prawnej (o której mowa w art. 720§2 k.c.) wystarcza złożenie oświadczenia woli w postaci dokumentu, w sposób umożliwiający ustalenie osoby składającej oświadczenie. Natomiast art. informację o jednostce z piśmiennictwem komentarz monografie 77³ k.c.

stanowi, że dokumentem jest nośnik informacji umożliwiający zapoznanie się z jej treścią. Przy tym umowę o kredyt konsumencki, którą jest też umowa pożyczki zawarta z konsumentem, zgodnie z ustawą z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim, można zawrzeć bez jednoczesnej obecności obu stron, przy wykorzystaniu środków porozumiewania się na odległość (art. 5 pkt 13 ustawy). Przyjmuje się, że zawieranie umów o kredyt konsumencki za pośrednictwem środków porozumiewania się na odległość nie jest wyłączone przez art. 29 ustawy o kredycie konsumenckim i art. 10 ust. 1 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/48/WE z dnia 23 kwietnia 2008 r. w sprawie umów o kredyt konsumencki, a zatem umowa ta może zostać zawarta zarówno w formie pisemnej, jak i „na trwałym nośniku” (zob. Tomasz Czech, Kredyt konsumencki. Komentarz, WKP, 2018). Stwierdzić natomiast trzeba, że gdy brak jest podpisu pod dokumentem istotny staje się ciężar wykazania autentyczności i pochodzenia dokumentu. To na powódzie, wobec zakwestionowania przez stronę pozwaną faktu zawarcia umowy i otrzymania na jej podstawie przez pozwaną środków (pозwana w sprzeciwie wyraźnie zaprzeczyła, aby zaakceptowała warunki umowy, zawarła sporną umowę k. 32, 32 verte), spoczywał w sprawie ciężar wykazania - zgodnie z art. 6 k.c. w zw. z art. 232 zd. 1 k.p.c. - że pozwana złożyła oświadczenie woli akceptujące zawarcie umowy pożyczki o treści wynikającej z dokumentu – wydruku złożonego do akt przez powoda i że doszło do złożenia zgodnych oświadczeń woli skutkujących zawarciem umowy pożyczki nr (...) z 11 stycznia 2021 r. i do przelania środków, co należy podkreślić, tytułem pożyczki. Twierdzenie to jest tym bardziej uzasadnione, jeśli weźmie się pod uwagę regulacje prawne dotyczące dostarczania konsumentowi niezamówionej usługi czy towaru, przewidziane art. 5 ustawy z 30 maja 2014 r. o prawach konsumenta, które z mocy jej art. 4 ust. 2 in fine mają zastosowanie również do kredytu konsumenckiego zawieranego na odległość. Przewiduje się w nich, że spełnienie świadczenia niezamówionego przez konsumenta następuje na ryzyko przedsiębiorcy i nie nakłada na konsumenta żadnych zobowiązań, a brak odpowiedzi konsumenta na niezamówione świadczenie nie stanowi zgody na zawarcie umowy.

Powód reprezentowany był przez zawodowego pełnomocnika, a zatem nie było przeszkód, aby samodzielnie sprostał obowiązkowi dowodowemu w opisanym powyżej zakresie, zgodnie też z zasadami proceduralnymi. Materiał dowodowy, jaki został przez stronę powodową przedstawiony nie pozwala natomiast, jak słusznie zauważa apelująca, na uznanie, że te istotne okoliczności zostały wykazane.

Powód złożył co prawda wydruk umowy pożyczki, jednak dokument ten nie został podpisany i nie wynika z niego, ani z pozostałego materiału, aby pozwana złożyła oświadczenie woli akceptujące zawarcie umowy pożyczki o treści wynikającej z dokumentu.

Ze złożonej przez powoda umowy pożyczki (§1 ust. 4) wynika w szczególności, że aby doszło do zawarcia umowy, konsument musiał złożyć wniosek o pożyczkę i przedmiotowa umowa miała zostać zawarta wobec złożenia przez pozwaną wniosku z 11 stycznia 2021 r. Z przedłożonych do akt sprawy dokumentów nie wynika jednak, aby pozwana taki wniosek w ogóle złożyła, a okoliczność tę zakwestionowała.

Za dowód złożenia przez pozwaną wniosku o pożyczkę nie może zostać uznany wydruk korespondencji e-mail jak na k. 18-19 akt. Co prawda wskazany w wydruku temat korespondencji to „Wniosek o pożyczkę (...) – K. S.”. Jednak brak w nim jakichkolwiek danych świadczących o tym, że wniosek został złożony, wysłany przez pozwaną. Przeciwnie, nadawca tej wiadomości i jej odbiorca to (...).pl, przy tym wiadomość została wysłana i odebrana z tego samego adresu – (...).pl. Co więcej, z wiadomości wynika, że pominięto weryfikację e-mail oraz sms wnioskującego o pożyczkę.

Faktu złożenia wniosku o udzielenie pożyczki nie dowodzi także wydruk znajdujący się na k. 20 akt. Pochodzi on bowiem od pożyczkodawcy i w żaden sposób nie wskazuje na wolę pożyczkobiorcy co do zawarcia umowy pożyczki o złożonej do akt treści.

Potwierdzenia zawarcia umowy nie stanowi także uiszczenie przez pozwaną 14 sierpnia 2020 r. opłaty weryfikacyjnej, skoro przedmiotowa umowa miała zostać zawarta w styczniu 2021 r.

Fakt dysponowania przez powoda danymi pozwanej wyszczególnionymi w umowie nie może też stanowić o wykazaniu związania stron sporną umową. W okolicznościach sprawy twierdzenie to jest tym bardziej uzasadnione, skoro

sam powód podaje, że pozwana wcześniej w 2020 r. założyła konto i wcześniej zawarła już 2 inne umowy. Stąd jednoznaczny wniosek, że powód posiadał dane pozwanej z uprzednich stosunków prawnych.

Podkreślić trzeba, że powód, mimo jednoznacznego stanowiska pozwanej kwestionującego zawarcie umowy pożyczki objętej pozwem i negującej, aby złożyła wniosek o pożyczkę, nie złożył żadnych dowodów wskazujących na złożenie oświadczenia woli przez pozwaną. Przedstawione przez powoda dowody nie pozwalają też na ustalenie istotnego dla rozstrzygnięcia sprawy faktu na podstawie wniosku opartego na podstawie art. 231 k.p.c. Domniemanie faktyczne nie może być przy tym stosowane wtedy, gdy istnieje obiektywna możliwość, niewiążąca się z nadmiernymi trudnościami, wykazania spornego faktu przez stronę środkami dowodowymi. Nic natomiast nie stało na przeszkodzie, aby powód przedłożył już w I instancji dowody, z których wynikałoby zawarcie umowy, złożenie przez pozwaną oświadczenia woli w tym zakresie. Mógł w tym celu przedłożyć choćby stosowne nośniki danych.

Skoro powód nie przedstawił dowodów na ww. okoliczności, a pozwana zaprzeczyła, aby złożyła oświadczenie woli o zawarciu spornej umowy pożyczki, należało uznać, że powód nie wykazał, aby do jej zawarcia faktycznie doszło.

Powód, a za nim Sąd Rejonowy akcentował złożenie do akt potwierdzenia realizacji przelewu pieniężnego, który miałby stanowić dowód zarówno zawarcia umowy, jak i jej wykonania przez pożyczkodawcę. Sama jednak ewentualna wypłata na rachunek bankowy pozwanej kwoty odpowiadającej pożyczce, z uwagi na wcześniej przytoczone postanowienia art. 5 ust. 1 i 2 ustawy o prawach konsumenta, nie mogłaby stanowić podstawy do uznania zasadności powództwa o zapłatę wywiedzionego z umowy pożyczki. Ewentualny wpływ kwoty równej wartości pożyczki na rachunek bankowy pozwanej nie przesądzałby, że do zawarcia umowy doszło, a tym samym, że powództwo oparte na umowie pożyczki mogłoby zostać uwzględnione. Przy tym z uwagi na brzmienie art. 5 ust. 1 ustawy o prawach konsumenta, możliwość dochodzenia zwrotu wypłaconej bez woli konsumenta na jego rzecz kwoty budzi wątpliwości w doktrynie.

Niezależnie jednak od tego powód w pozwie podstawy swego roszczenia upatrywał w umowie pożyczki. Zatem z uwagi na treść art. 321 k.p.c., rozpoznając żądanie pozwu w jego granicach, sąd uznając, że nie zostało wykazane, aby do zawarcia umowy w ogóle doszło, mimo ustalenia, że kwota odpowiadająca kwocie pożyczki wpłynęła na konto pozwanej, nie mógł orzec i tak na innej podstawie faktycznej (np. w oparciu o przepisy o zwrot nienależnego świadczenia). Podkreślić trzeba, że postępowanie prowadzono w trybie uproszczonym, w którym zmiana powództwa jest niedopuszczalna (por. art. 505⁴§1 k.p.c.).

Podsumowując, z przedstawionych względów uznać należy, że powództwo polegało oddaleniu.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Okręgowy na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że powództwo oddalił. Skutkowało to modyfikacją rozstrzygnięcia o kosztach postępowania pierwszoinstancyjnego. Na podstawie art. 98§1 i 3 k.p.c. koszty te obciążały w całości powoda. W związku z tym zasądzono od powoda na rzecz pozwanej 900 zł wynagrodzenia jej pełnomocnika (§2 pkt 3 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności radców prawnych) oraz 17 zł opłaty skarbowej od pełnomocnictwa, z odsetkami zgodnie z art. 98§1¹ k.p.c.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na podstawie art. 98§1, 1¹ i 3 w zw. z 391§1 k.p.c. i §2 pkt 3 w zw. z §10 ust. 1 pkt 1 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności radców prawnych, zasądzając od powoda na rzecz pozwanej zwrot wynagrodzenia jego pełnomocnika w kwocie 450 zł oraz opłaty od apelacji 200 zł.

Agnieszka Śliwa